

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

دانشکده پرستاری مامایی

راهنمای دانش پژوهی گروه پرستاری بهداشت جامعه

مقدمه

در سال ۱۹۹۰ آقای Boyer در بنیاد Carnegie کتابی با عنوان Scholarship Reconsidered چاپ نمود و در آن مطرح کرد که آموزش ایده آل فقط به ارائه آموزش با کیفیت و کمیت برجسته (Excellence in Teaching، آموزش برجسته) خلاصه نمی گردد، بلکه از یک عضو هیات علمی انتظار می رود که، با استفاده از دستاورد های موجود در جامعه آموزش، در آموزش خود رویکرد عالمانه ای داشته باشد (Scholarly Teaching، آموزش با رویکرد عالمانه) و بالاتر از آن، منابع تازه ای را در اختیار جامعه آموزشی قرار دهد و با این کار منجر به پیش برد دانش در عرصه آموزش گردد (Scholarship of Teaching، دانش پژوهی آموزشی).

نکته اساسی در دانش پژوهی تعامل با جامعه آموزشی به صورت کسب دانش موجود درباره موضوع مورد نظر و نیز ارائه نوآوری خود به جامعه آموزشی برای استفاده دیگران و نیز کسب نظرات نقادانه دیگران میباشد. در آیین نامه ارتقاء اعضاء هیئت علمی علاوه بر ذکر شرایط عمومی برای ارتقای مرتبه، شامل داشتن گواهینامه کارگاه های روش های آموزش و پژوهش، تسلط به زبان های خارجی و کار بارایانه و صلاحیت اخلاقی، به ذکر جزئیات فعالیت های آموزشی، پژوهشی و اجرایی پرداخته شده است. آنچه در بند ۶ از ماده ۲ بعنوان یکی از فعالیتهای آموزشی به آن اشاره شده است، بند مربوط به دانش - پژوهی آموزشی است که اعضاء هیئت علمی می توانند حداکثر تا ۵۰ درصد امتیاز لازم اعم از شرطی و غیر شرطی مورد نیاز جهت ارتقاء را از بند مذکور دریافت نمایند.

جهت ثبت فعالیتهای دانش پژوهی در سامانه فعالیتهای نوآورانه وزارت بهداشت به آدرس زیر مراجعه فرمائید. www.meded.behdasht.gov.ir

فعالیت های اصلی آموزش اعضاء هیات علمی گروه شامل موارد زیر است:

- ۱- برنامه ریزی آموزشی Curriculum Development
- ۲- تدریس Teaching
- ۳- مشاوره و راهنمایی تحصیلی Mentoring and Advising
- ۴- مدیریت و رهبری آموزشی Educational Leadership and administration
- ۵- ارزیابی یادگیرندگان Learners' Assessment

ارزیابی فعالیت های دانش پژوهی آموزشی: Assessing Scholarship of Teaching

Glassik در سال ۲۰۰۰، معیارهایی را برای ارزیابی فعالیت های دانش پژوهی آموزشی پیشنهاد کرد که در آیین نامه ارتقاء نیز بر اساس همین معیارها سنجش می شوند. این ۶ معیار به قرار زیرند:

۱. اهداف روشن و واضح
۲. آمادگی و مطالعه کافی
۳. روش های مناسب

۴. نتایج قابل توجه

۵. ارتباط موثر

۶. نقد بازتابی

سوالاتی که در بررسی فعالیت دانش پژوهی برسیده می شود عبارتند از:

۱- اهداف واضح و روشن:

- آیا هدف مشخص است؟
- آیا اهداف واقعی، قابل دسترسی و قابل سنجش هستند؟
- آیا سوالات مهم در عرصه مورد نظر پرسیده شده اند؟
- آیا اهداف و دستاوردهای فعالیت یا فرآیندهای آموزشی مورد نظر و منافع آن برای جمعیت هدف بیان شده است؟
- آیا اهداف و دستاوردها با نقش و وظایف فراگیران، عضو هیئت علمی و موسسه آموزشی همخوانی دارد؟

۲- آمادگی و مطالعه کافی:

- آیا از منابع و سوابق و مطالعات قبلی به خوبی استفاده شده است؟
- از مواد آموزشی متناسب از نظر تعداد و سطح برای نیل به اهداف استفاده شده است؟

۳- روش های مناسب:

- آیا روش های بکار گرفته شده، متناسب با اهداف هستند؟
- آیا روش های انتخابی به طور اثربخشی بکار رفته است؟

۴- نتایج قابل ملاحظه:

- آیا به اهداف رسیده است؟
- آیا فعالیت انجام شده منجر به گشودن عرصه های بیشتر در همان زمینه برای فعالیت های بعدی شده است؟

۵- ارائه موثر

- آیا برای ارائه از یک الگوی مناسب استفاده شده است؟
- آیا با مخاطبین ارتباط درستی برقرار شده است؟
- آیا پیام واضح ارائه شده است؟

۶- نقد بازتابی

- آیا کار خود را نقادانه ارزشیابی کرده است؟
- آیا برای این نقد از شواهد مناسب استفاده کرده است؟
- آیا فعالیت را در معرض نقد دیگران قرار داده است؟

مقایسه معیارهای ارزیابی دانش پژوهی در حیطه آموزش و پژوهش:

از آنجاییکه اکثر اعضای هیئت علمی با معیارهای ارزیابی و داوری طرح های پژوهشی و مقالات آشنایی دارند در جدول زیر معیار های Glassik در فعالیت های آموزشی و پژوهشی با هم آورده شده که تفاوت آنها و نحوه اعمال معیارها واضح تر گردد:

آموزش	پژوهش	معیار Glassik
اهداف آموزشی واضح ، قابل اندازه گیری و قابل دستیابی	روشنی و وضوح فرضیات، اهداف و اهمیت سوالات پژوهشی	اهداف واضح و روشن
دانش به روز، استفاده از منابع علمی بر اساس اهداف	جستجوی کافی، زمینه مطالعاتی قوی، استفاده درست از منابع	آمادگی کافی
استفاده از روش های تدریس متناسب با اهداف استفاده از روش های ارزیابی متناسب با دستاوردها	روش کار پاسخگوی اهداف و سوالات باشد	روش های مناسب
سنجش کیفیت/اثربخشی آموزش و نشان دادن رسیدن به اهداف آموزشی	آزمون فرضیات و رد یا قبول آنها	نتایج قابل توجه
نتایج یا فرآیند آموزشی را در دسترس استفاده و نقد همکاران قرار دادن	انتشار در مجلات یا ارائه در کنگره	ارائه اثربخش
تحلیل انتقادی فعالیت آموزشی که منجر به ارتقای آموزش و تغییر در آن شود	بازتاب انتقادی بر نتایج خود برای هدایت سایر پژوهش های مرتبط	نقد بازتابی

تذکر:

مستندات ارائه شده علاوه بر ذکر اهداف، آمادگی کافی و مطالعات بررسی شده، ارائه روش های مناسب و نتایج باید دارای شواهدی مبنی بر تعامل با جامعه آموزش علوم پزشکی باشد. مصادیق این تعامل عبارتند از: برگزاری کارگاه یا ایراد سخنرانی در مورد نتایج فعالیت آموزشی یا محصول آن، ارائه در کنگره های علمی، جشنواره های آموزشی، دعوت از مدرس برای ارائه فعالیت در سایر بخش ها و دانشکده ها و دانشگاه ها، انتشار در مجلات و ثبت در وب سایت های مرتبط: [AAMC, Med ED Porta](#)